

Revisionsrapport

Granskning av Årsredovisning 2018

Härjedalens kommun

Östersund 2019-05-09

Innehåll

Sammanfattning	2
1 Inledning	4
2 Resultat	6

Sammanfattning

Revisorerna ska enligt Kommunallagen (KL) pröva om räkenskaperna är rättvisande samt bedöma om resultatet i årsbokslutet är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat. Revisorernas skriftliga bedömning ska biläggas årsbokslutet.

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Härjedalens kommun har Deloitte granskat kommunens årsredovisning för räkenskapsåret 2018.

- Efter genomförd granskning är vår sammanfattande bedömning att årsredovisningen redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen vid räkenskapsårets slut.
- Resultatet i årsbokslutet är inte förenligt med det finansiella resultatmål som fullmäktige beslutat om i budget 2018, + 6,7 mnkr, utan redovisat resultat är - 7,2 mnkr och uppfyller inte kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Det andra finansiella målet att finansiera alla investeringar med eget kapital uppfylls.
- Verksamhetsmål av betydelse för "god ekonomisk hushållning", som fullmäktige uppställt för verksamheten uppfylls delvis och är i många fall svåra att mäta och värdera inbördes. Vår sammanfattande bedömning är att kommunen inte har en god ekonomisk hushållning utifrån redovisat resultat och att de övergripande verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning inte uppnåtts.
- Alla nämnder redovisar ett underskott mot tilldelad budget, vilket på sikt är ohållbart för kommunens ekonomi. Kommunstyrelsen har i denna avgörande fråga ett övergripande ansvar att leda, styra och fördela den totala budget som fullmäktige beslutat om.
- Nettokostnadernas andel av skatteintäkter, finansnetto och statsbidrag uppgår till ca 101 % vilket innebär att kommunen måste använda sparade medel för att klara driften av verksamheten.
- Återställning av ett negativt resultat ska, enligt kommunallagen (KL 11 kap 12 §), senast vara reglerat tre år efter det att underskottet uppstod.

- Vi efterlyser en handlingsplan för kommunens alla verksamheter med konkreta, beloppsangivna och tidssatta åtgärder för att återställa årets negativa resultat och stärka ekonomin framledes.
- Sjukfrånvaron har minskat totalt för kommunen och uppgår 2018 till ca 4,9 %, vilket är en minskning jämfört med 2017 på 0,5 procentenheter.
- Vi har noterat att kommunen avviker från KRL:s rekommendationer och god redovisningssed i följande:
  - RKR 18: Investeringsbidrag bruttoredo visas inte. Avvikelsen redovisas öppet under avsnittet "Redovisningsprinciper". Anslutningsavgifter bruttoredo visas däremot och rekommendationen följs.
  - RKR 13.2 Redovisning av leasingavtal. Samtliga avtal redovisas som operationell leasing och avvikelsen redovisas öppet under "Redovisningsprinciper!"

Kjell Pettersson, Uppdragsansvarig, Certifierad kommunal revisor,

Östersund, den 9 maj 2019, Deloitte AB

1. Inledning

1.1 Uppdrag och bakgrund

Enligt Lag om kommunal redovisning (KRL) ska årsredovisningen redogöra för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen vid räkenskapsårets slut.

Rådet för kommunal redovisning (RKR), vars huvuduppgift är att främja och utveckla god redovisningssed i kommuner och landsting i enlighet med KRL, har gett ut rekommendationer för den kommunala redovisningen.

I tillämpliga delar ska även normering från Redovisningsrådet och Bokföringsnämnden användas.

Enligt KRL och Kommunallagen (KL) är det kommunstyrelsen som ansvarar för årsredovisningens upprättande.

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Härjedalens kommun har Deloitte granskat kommunens årsredovisning för räkenskapsåret 2018.

1.2 Revisionsfråga och kontrollmål

Revisorerna ska enligt KL pröva om räkenskaperna är rättvisande samt bedöma om resultatet i årsbokslutet är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat om.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionssed i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att med hög men inte absolut säkerhet försäkra oss om att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskaps-handlingarna.

I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens tillämpning av dem samt att bedöma de betydelsefulla uppskattningar som kommunstyrelsen gjort när de upprättat årsredovisningen samt att utvärdera den samlade informationen i årsredovisningen.

Granskningen har skett utifrån följande kontrollmål:

- Redogör årsredovisning för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen vid räkenskapsårets slut?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?
- Är redovisat resultat förenligt med de mål som fullmäktige beslutat om?

1.3 Avgränsning

Granskningen har skett utifrån väsentlighet och risk. Vi har därför granskat ett **urval** av underlagen utifrån denna bedömning.

1.4 Metod och revisionskriterier

I årsredovisningen har följande delar granskats:

- Förvaltningsberättelse (inklusive drift- och investeringsredovisning)
- Resultat- och balansräkning
- Finansieringsanalys

Granskning har stickprovsmässigt skett av bilagor och specifikationer till årsredovisningen avseende: existens, periodisering, värdering, ägande rätt och förpliktelser.

2 Resultat

2.1 Förvaltningsberättelse

Enligt KRL 4 kapitlet ska förvaltningsberättelsen innehålla en översikt över utvecklingen av kommunens verksamhet (KRL 4:1). Upplysningar ska även lämnas om:

- Sådana förhållanden som inte ska redovisas i balans- eller resultaträkningarna, men som är viktiga för bedömningen av kommunens resultat och ställning (KRL 4:1 1p).
- Händelser av väsentlig betydelse som inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut (KRL 4:1 2p).
- Kommunens förväntade utveckling (KRL 4:1 3p).
- Väsentliga personalförhållanden (KRL 4:1 4p) och uppgift om sjukfrånvaro (KRL 4:1a).
- Kommunens investeringsverksamhet (KRL 4:2).
- Redovisning av hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten (KRL 4:3).
- Hur ett eventuellt negativt resultat ska regleras (KRL 4:4).
- Hur målen för god ekonomisk hushållning uppnåtts (KRL 4:5).

Sådana upplysningar som avses i KRL 4:1 ska också omfatta sådan kommunal verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer (KRL 8:1), dvs. koncernbolag.

Kommentarer:

Vi bedömer att ovan förhållanden redovisats i allt väsentligt på ett korrekt sätt. Förvaltningsberättelsen är informativ och klargör på ett tydligt och bra sätt hur årets resultat och underskott uppstått i förhållande till budget bland styrelse och nämnder.

Årets resultat - 7,2 mnkr, är 13,9 mnkr sämre jämfört med budgeterat överskott (+ 6,7 mnkr). Resultatet påverkas **negativt** av lägre skatteintäkter än budgeterat (- 2,5 mnkr), högre pensionskostnader (- 6,7 mnkr) men framför allt av att verksamhetens nettokostnader är ca 17,4 mnkr högre än budgeterat. Högre statsbidrag och skatteutjämningsbidrag påverkar positivt med ca 7 mnkr bättre än budgeterat.

Verksamhetens nettokostnader påverkas **negativt** av socialnämndens underskott (-20,7 mnkr) och samhällsbyggnadsförvaltningen (KS) -6,8 mnkr. Finansförvaltningen bidrar med ett överskott mot budget (+

7,4 mnkr) främst bestående av "byggbonus från staten 4,3 mnkr" och lägre avskrivningar än budgeterat, + 2 mnkr.

Vi bedömer att kommentarer kring omvärldsanalysen och kommunens framtid kan utvecklas och vi saknar fortfarande en samlad bedömning av uppfyllelsen av verksamhetsmål, se vidare avsnitt 2.5.

Kommentarer kring kommunens bolag görs i förvaltningsberättelsen i särskilt avsnitt "kommunkoncernen" i årsredovisningen på ett översiktligt och bra sätt.

Sjukfrånvaron redovisas också på ett översiktligt och bra sätt liksom information om antal anställda med mera i den "Personalekonomiska redovisningen". Vi har noterat att sjukfrånvaron har minskat mellan 2017 och 2018, det vill säga från 5,4 % av tillgänglig arbetstid till ca 4,9 %. Riksnittet är 6,8 %.

Sjuklönekostnaden för de första 14 dagarnas frånvaro har minskat mellan 2017 och 2018 och uppgår till ca 14,1 mnkr 2018 jämfört med ca 14,5 mnkr 2017.

Det finns inget mål i budgeten för 2018 om frisknärvaro eller sjukfrånvaro, men Härjedalens kommuns sjukfrånvaro är fortfarande lägst bland länets kommuner.

2.2 Investeringsredovisning

Vi har granskat att:

- Investeringsredovisningen visar kommunens totala investeringsverksamhet
- Investeringsredovisningen är uppställd enligt god redovisningssed
- Beloppen i investeringsredovisningen överensstämmer med bokföring
- Posterna i investeringsredovisningen är överförda till balansräkning och finansieringsanalys
- Jämförelse med tidigare år görs
- Avvikelser i förhållande till budget och investeringskalkyler har analyserats och kommenterats

Kommentarer:

Vi bedömer att investeringsredovisningen är rättvisande. Årets nettoinvesteringar uppgår till ca 90 mnkr av total budget på ca 140 mnkr 2018. Av den totala budgeten för 2018 avser ca 89 mnkr budget 2018 och ca 50 mnkr återstår från 2017 och tidigare. Återstår ca 50 mnkr av total investeringsbudget för 2018 som har ombudgeterats till 2019.

Av 2018 års nettoinvesteringar på ca 90 mnkr avser ca 49 mnkr VA-verksamheten, där finansieringen ska ske genom **VA-avgifter** som ska betalas av VA-kollektivet och redovisas i separat resultat och balansräkning, enligt VA-lagen.

Investeringar som ska finansieras genom uttag av **kommunalskatt** för 2018 är således ca 40 mnkr.

Årets avskrivningar uppgår till ca 36 mnkr varav VA-verksamheten 9,7 mnkr.

Investeringarna har finansierats med eget kapital och lånefinansieras inte, men framledes måste kommunen låna upp pengar för att klara kapitalbehovet.

2.3 Driftredovisning

Vi har granskat att:

- Budgeterade och redovisade intäkter och kostnader redovisats i sammanfattning
- Redovisade intäkter och kostnader överförts riktigt från bokföringen
- Samma periodiserings principer gäller för både budget och redovisning
- Jämförelse har gjorts med tidigare år
- Driftredovisningen är analyserad i förhållande till ekonomi och fastställda mål

Kommentarer

Vi bedömer att redovisning av budget och utfall för varje nämnd är riktigt redovisade. Mycket bra och tydlig driftredovisning. Totalt redovisar nämnderna en avvikelse mot budget med -21,4 mnkr varav socialnämnden -20,7 mnkr.

Det är noterbart och oroväckande att **alla nämnder** redovisar ett underskott mot budget 2018.

Nettokostnaderna har ökat med 4,2 % under 2018 och uppgår till drygt 101 % av skatteintäkter, statsbidrag och finansnetto, vilket innebär att kommunen inte längre klarar av att finansiera verksamheten med skatter, kapitalintäkter och statsbidrag utan måste ta av sparade medel (egna kapital) för att klara driften.

Långsiktigt är ökningen av nettokostnaden ohållbar och kan på sikt leda till att kommunen måste låna pengar och/eller höja utdebiteringen av kommunalskatten för att finansiera den löpande verksamheten.

2.4 Balanskrav

Vi har granskat att:

- Kommunen uppfyller balanskravet
- Vid eventuellt negativt resultat framgår när och på vilket sätt man avser att reglera detta
- Det framgår hur eventuellt tidigare års negativa resultat har reglerats

- Det framgår skälen till att inte reglera ett eventuellt negativt resultat, i de fall fullmäktige beslutat om att sådan reglering inte ska ske

Kommentarer

Kommunen redovisar ett negativt resultat på - 7,2 mnkr för 2018.

Kommunallagens krav på en ekonomi i balans uppfylls inte. Återställning av ett negativt resultat ska, enligt kommunallagen (KL 11 kap 12 §), senast vara reglerat tre år efter det att underskottet uppstod.

Vi efterlyser en handlingsplan för kommunens alla verksamheter med konkreta, beloppsangivna och tidssatta åtgärder för att komma tillrätta med underskottet.

2.5 God ekonomisk hushållning

Vi har granskat att:

- Kommunen uppfyllt de av fullmäktige fattade verksamhetsmål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning
- Kommunen uppfyllt de av fullmäktige fattade ekonomiska mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning

Kommentarer

Övergripande **verksamhetsmål** av betydelse för god ekonomisk hushållning förändras och utvecklas ständigt.

Det finns en vision med kärnvärden och övergripande mål för verksamheten. De övergripande verksamhetsmålen är 8 till antalet med 24 delmål (indikatorer) som följs upp i årsredovisningen och bedöms enligt följande: uppnått, delvis uppnått och ej uppnått.

Graden av måluppfyllelse varierar och är svår att bedöma sammantaget eftersom målen inte är viktade i betydelse inbördes. Det är endast barn och utbildning som kan redovisa 1 "grön" symbol (uppnått målen) för sin verksamhet.

Mål nr 8 "God ekonomisk hushållning" har följande delmål:

- Budgetföljsamhet.
- Kommunens verksamhetskostnader ska vara jämförbara med andra liknande kommuner.
- Lokalytorna ska minska.

Efter genomförda granskningar under året och pågående (ÅR 2018) kan vi kontatera att 2 av ovan delmål inte uppfylls. Minskningen av lokalytan är marginell (225 m²) men dock en minskning, vilket är positivt.

En spontan kommentar är att mål nr 8 borde vara mer prioriterat och viktat än många andra mål i målstyrningsmodellen.

- **Finansiella** mål: Budgeterat resultat 2018: + 6,7 mnkr. Redovisat resultat: - 7,2 mnkr. Målet ej uppfyllt.

Alla investeringar ska finansieras med egna medel: Samtliga investeringar har finansierats med eget kapital. Målet uppfyllt.

Vi bedömer att 1 av 2 finansiella mål uppfyllts och sammantaget bedömer vi att de övergripande verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning inte uppnåtts.

Vi rekommenderar att målstyrningsmodellen ses över och att antalet delmål reduceras och viktas inbördes. Kommunfullmäktige ska ytterst prioritera och besluta om vilka mål ska ingå i målstyrningsmodellen.

2.6 Resultaträkning

Enligt KRL 5:1 ska resultaträkningen redovisa samtliga intäkter och kostnader samt hur det egna kapitalet förändrats under året.

Vi har granskat att:

- Resultaträkningen är uppställd enligt KRL
- Resultaträkningen i allt väsentligt redovisar årets externa intäkter och kostnader
- Noter finns i tillräcklig omfattning och utgör specifikationer av resultaträkningens poster samt möjliggör avstämning mot balanskravet
- Resultaträkningens innehåll i allt väsentligt är rätt periodiserat

Kommentarer

Vi bedömer att resultaträkningen i allt väsentligt är rättvisande. Finansiella nettointäkter, främst aktieutdelning från Härjeåns Kraft AB (drygt 9 mnkr) och ränteintäkter på placeringar och likvida medel ca 3,3 mnkr, borgensavgift ca 1 mnkr, totalt ca 13,3 mnkr, bidrar till att kommunens underskott inte skenar iväg ännu mer.

2.7 Balansräkning

Enligt KRL 5:2 ska balansräkningen redovisa kommunens samtliga tillgångar, avsättningar och skulder samt eget kapital på dagen för räkenskapsårets utgång (balansdagen). Ställda panter och ansvarsförbindelser ska tas upp inom linjen.

Vi har granskat att:

- Balansräkningen är uppställd enligt KRL
- Noter finns i tillräcklig omfattning
- Upptagna tillgångar, avsättningar och skulder existerar, tillhör kommunen och är fullständigt redovisade och rätt periodiserade
- Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats enligt principerna i KRL
- Specifikationer och underlag till utgående balanser finns i tillräcklig omfattning
- Årets resultat enligt balansräkning överensstämmer med resultaträkningen

Kommentarer

Vi bedömer att balansräkningen visar kommunens ekonomiska ställning och att årets resultat överensstämmer med förändringen av eget kapital. Av kvarstående upptagna kundfordringar i bokslutet, ca 49 mnkr, återstår ca 6,2 mnkr som fordran i april 2019. Av dessa fordringar har ca 2 mnkr avskrivits redovisningstekniskt i bokslutet (värdereglerats) enligt rutin.

2.8 Kassaflödesanalys

I kassaflödesanalysen ska, enligt KRL 7:1, kommunens finansiering och investeringar under räkenskapsåret redovisas.

Vi har granskat att:

- Kassaflödesanalysen uppfyller kraven i KRL
- Noter finns i tillräcklig omfattning
- Kassaflödesanalysens innehåll överensstämmer med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen

Kommentarer

Kassaflödesanalysen uppfyller kraven enligt KRL och visar förändringen av likvida medel under året. Likviditeten har minskat med ca 51 mnkr under 2018.

Om investeringar sker på samma nivå 2019 och framåt som tidigare år och egenfinansiering sker i samma utsträckning de kommande åren är de likvida medlen förbrukade om 3 år.

2.9 Sammanställd redovisning

Vi bedömer att den sammanställda redovisningen har upprättats enligt gällande bestämmelser och ger en helhetsbild över resultat och ekonomisk ställning.

Konsolidering har skett enligt RKR:s rekommendation 8:2.

Kommentarer

I förvaltningsberättelsens avsnitt om "Kommunkoncernen" finns en beskrivning av kommunens engagemang i hel - och delägda bolag. Vi bedömer att beskrivningen ger en rättvisande bild av koncernens resultat och ekonomiska ställning.

3.0 Tillämpning av gällande redovisningsprinciper

En granskning har skett att rekommendationer från Rådet från kommunal redovisning (RKR) och god redovisningssed i övrigt tillämpas och tilläggsupplysningar och noter finns i tillräcklig utsträckning. Om avvikelser sker från normering och god redovisningssed ska dessa anges och motiveras.

Kommentarer

Vid vår granskning har vi noterat följande avvikelser från rådets rekommendationer:

RKR 18:1 Investeringsbidrag bruttoredo visas inte. Avvikelsen redovisas öppet under avsnittet "Redovisningsprinciper". Anslutningsavgifter bruttoredo visas däremot och rekommendationen följs.

RKR 13.2: Redovisning av leasingavtal. Samtliga avtal redovisas som operationell leasing och avvikelsen redovisas öppet under "Redovisningsprinciper".

Intervjuade och uppgiftslämnare

Ola Regnander, ekonomichef

Fredrik Jonasson, redovisningsekonom

Marianne Stenberg, ekonomiassistent

Helen Nilsson, ekonom

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee ("DTTL"), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see www.deloitte.com/about for a more detailed description of DTTL and its member firms.

Deloitte provides audit, consulting, financial advisory, risk management, tax and related services to public and private clients spanning multiple industries. Deloitte serves four out of five Fortune Global 500® companies through a globally connected network of member firms in more than 150 countries bringing world-class capabilities, insights, and high-quality service to address clients' most complex business challenges. To learn more about how Deloitte's approximately 225,000 professionals make an impact that matters, please connect with us on [Facebook](#), [LinkedIn](#), or [Twitter](#).

This communication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, its member firms, or their related entities (collectively, the "Deloitte network") is, by means of this communication, rendering professional advice or services. Before making any decision or taking any action that may affect your finances or your business, you should consult a qualified professional adviser. No entity in the Deloitte network shall be responsible for any loss whatsoever sustained by any person who relies on this communication.